

УДК 339.9

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.183-188>

Литвин М.В.

кандидат економічних наук

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Lytvyn Maryna

PhD in Economics

Dnipro University of Technology

<https://orcid.org/000-0001-8597-6835>

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано особливості гео економічної стратегії України в контексті сталого розвитку. Ви значено пріоритетні Цілі сталого розвитку для України з урахуванням її національних особливостей, що були розроблені ПРООН в Україні. Проведено порівняльний аналіз динаміки змін у сталому розвитку України та країн-лідерів рейтингу сталого розвитку (Фінляндії, Швеції, Данії) за рівнем індексу SDG. Визначено вектори гео економічної стратегії розвитку України. Обґрунтовано та запропоновано

основні напрями сталого розвитку України під час війни. Обґрунтовано, що запропоновані напрями розвитку стратегії сталого розвитку України повинні враховувати з одного боку, цілі і завдання, поставлені у мирний час в процесі розробки національної стратегії розвитку України, а, з іншого боку, нагальні напрями розвитку, пов'язані з війною та необхідністю відновлення української економіки.

Ключові слова: сталий розвиток, гео економічні стратегії, глобалізація, цілі сталого розвитку, сталий розвиток України.

FEATURES OF UKRAINE'S GEO-ECONOMIC STRATEGY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article analyses the peculiarities of Ukraine's geo-economic strategy in the context of sustainable development. The priority Sustainable Development Goals for Ukraine are identified, taking into account its national peculiarities, which were developed by UNDP in Ukraine. A comparative analysis of the dynamics of changes in the sustainable development of Ukraine and the countries leading the sustainable development ranking (Finland, Sweden, Denmark) in terms of the SDG index is carried out. The vectors of the geo-economic strategy of Ukraine's development are determined. The main directions of sustainable development of Ukraine during the war are substantiated and proposed: development of the energy system protected from attacks and strikes by the aggressor, able to quickly adapt to changes in the military situation, use of renewable energy sources and the energy system of European countries to overcome the problem of Ukraine's energy security; addressing the food and logistics needs of Ukraine and the world; overcoming the environmental challenges faced by Ukraine during the war; solving the problems of social protection and welfare of persons affected by the war, as well as the problem of poverty in Ukraine; ensuring economic growth, economic development and economic recovery in a military economy. It is substantiated that the proposed directions of development of Ukraine's sustainable development strategy should take into account, on the one hand, the goals and objectives set in peacetime in the process of elaborating the national development strategy of Ukraine, and, on the other hand, the urgent directions of development related to the war and the need to restore the Ukrainian economy, the aggravation of challenges from internal transformations in the economy and external challenges arising from increased globalisation in the geo-economic space, increasing interdependence of countries and the functioning of the world economy.

Keywords: sustainable development, geo-economic strategies, globalization, sustainable development goals, sustainable development of Ukraine.

JEL classification: F01, F29.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації питання визначення гео економічних стратегій країн світу, особливо в умовах контексті сталого розвитку стає одним із ключових викликів для міжнародних економічних відносин. Наприклад країни Європейського Союзу активно розробляють та впроваджують

стратегії сталого розвитку, спрямовані на забезпечення екологічної безпеки, соціального добробуту та економічного зростання. Водночас зростаюча нестабільність світової економіки, екологічні катастрофи та соціальні виклики ставлять під сумнів ефективність існуючих підходів до сталого розвитку. Дослідження цієї

проблематики є важливим для розробки нових стратегій, що дозволять мінімізувати ризики та сприятимуть довгостроковій стабільності економічних систем. Доцільним є розгляд особливостей гео економічної стратегії України в контексті сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та прикладних напрямків гео економічної стратегії та стратегії сталого розвитку України присвятили свої праці видатні вітчизняні та закордонні вчені.

Згідно з Порядком денним до 2030 року, усі держави світу, включаючи й Україну [1], взяли на себе обов'язок досягти 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР). Це потребуватиме значних змін у кожній країні, зокрема в їхніх гео економічних стратегіях. Перепелюкова О., Денисюк О. досліджують гео економічну стратегію України та її регіонально-інтеграційні пріоритети [2]. Зокрема, Яценко О., Швиданенко О., Швиданенко Г. аналізують циркулярну економіку як основу забезпечення сталого розвитку країни в контексті євроінтеграції. Автори зазначають, що «швидшу адаптацію України до вимог СЕАР (Плану з досягнення циркулярної економіки) можна реалізувати за допомогою приєднання до Глобального альянсу з циркулярної економіки у питаннях наближення функціонування національної економіки до принципів циркулярності; підтримки переходу бізнесу на циркулярні моделі роботи, посередництвом співпраці та взаємодії з міжнародними ініціативами, подібними до SWITCH to Green; гармонізації ряду директив та стратегій та скорочення кількості відходів» [3]. Клінгеміль Ш. досліджує особливості геополітики різних країн світу в рамках Німецький інститут розвитку та сталого розвитку (IDOS) [4]. У своїх попередніх дослідженнях ми разом з Стукало Н., Петрушенко Ю. обґрунтовували концепцію сталого розвитку України в умовах глобальних загроз [5].

Проте критичний аналіз праць іноземних та вітчизняних дослідників свідчить про недостатність висвітлення проблем, пов'язаних у першу чергу із дослідженням особливостей гео економічної стратегії України в контексті сталого розвитку, що зумовило вибір теми статті, її мету та свідчить про її актуальність.

Мета статті – проаналізувати особливості гео економічної стратегії України в контексті досягнення сталого розвитку.

Результати дослідження отримані за рахунок застосування методів порівняльного, статистичного аналізу, системного підходу.

Виклад основних результатів дослідження. Стратегія сталого розвитку спрямована на збалансування трьох основних векторів розвитку суспільства – економічного, екологічного та соціального, які є рівнозначними і одночасно взаємодоповнюваними частинами одного цілого. Враховуючи тенденції глобалізації, стратегія кожної країни повинна бути спрямована на те, щоб розвинути свою країну таким чином, щоб вона змогла інтегруватися з іншими країнами та стати повноправним учасником геополітичного середовища [6].

Крім того, глобалізація чинить вплив на розвиток

світового господарства. Так, глобалізація формувала засади для уніфікації багатьох сфер розвитку суспільства – екологічних норм і вимог до діяльності промислових підприємств, технологічних вимог та стандартів виробництва якісної продукції, міжнародні стандарти інвестиційної, фінансової, комерційної, бухгалтерської діяльності, медичні та освітні норми, уніфіковані норми збереження і захисту історичних та культурних цінностей [7].

Враховуючи такі умови функціонування світового господарства кожна країна почала формувати власну стратегію подальшого розвитку, яка б дозволила їй адаптуватися до умов глобалізації і поступово збільшувати свої конкурентні переваги порівняно з іншими учасниками міжнародних економічних відносин. Подібні напрями розвитку є характерними для України, яка сьогодні інтегрується до Європейського союзу та орієнтується на стратегії і цінності цього об'єднання, а також вектори розвитку всього світового господарства, що визначаються геополітичними змінами на планеті. Це також накладає відбиток на тактичні і стратегічні плани розвитку української економіки, формує нові реалії соціально-економічного, політичного і суспільного життя в цілому, особливо в умовах війни. [7]. Тому в Україні існує нагальна потреба у зміні стану розвитку економічної системи, соціального забезпечення та екологічної стійкості, що може бути реалізовано на основі проведення структурних реформ у сфері сталого розвитку та одночасного удосконалення гео економічної стратегії держави.

Цілі сталого розвитку України з урахуванням її національних особливостей, що були розроблені ПРООН в Україні, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна" та закріплені Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» №722/2019 від 30.09.2019 як орієнтири державної політики [8].

Міністерством економіки України було обґрунтовано 86 основних національних цілей і задач сталого розвитку, що стоять перед українською економікою, викладених у його доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» [9]. Пізніше у 2019 р. був затверджений Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», в якому було розкрито 17 цілей розвитку України з метою збалансування екологічної, економічної, соціальної складової господарства, гармонізації інтересів та дотримання прав кожного окремого громадянина, суспільства і держави [8]. Саме вказані цілі стали основою для формування законодавчої бази, різноманітних державних програм і стратегічних планів у сфері сталого розвитку в Україні, зокрема, поданого Проекту Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» [10].

Якщо проаналізувати динаміку змін у сталому розвитку України та країн-лідерів рейтингу сталого розвитку (Фінляндії, Швеції, Данії) за рівнем індексу SDG, опублікованому у доповіді за 2023 рік (рис. 1), то наочно видно вагому різницю між нашою країною та ними.

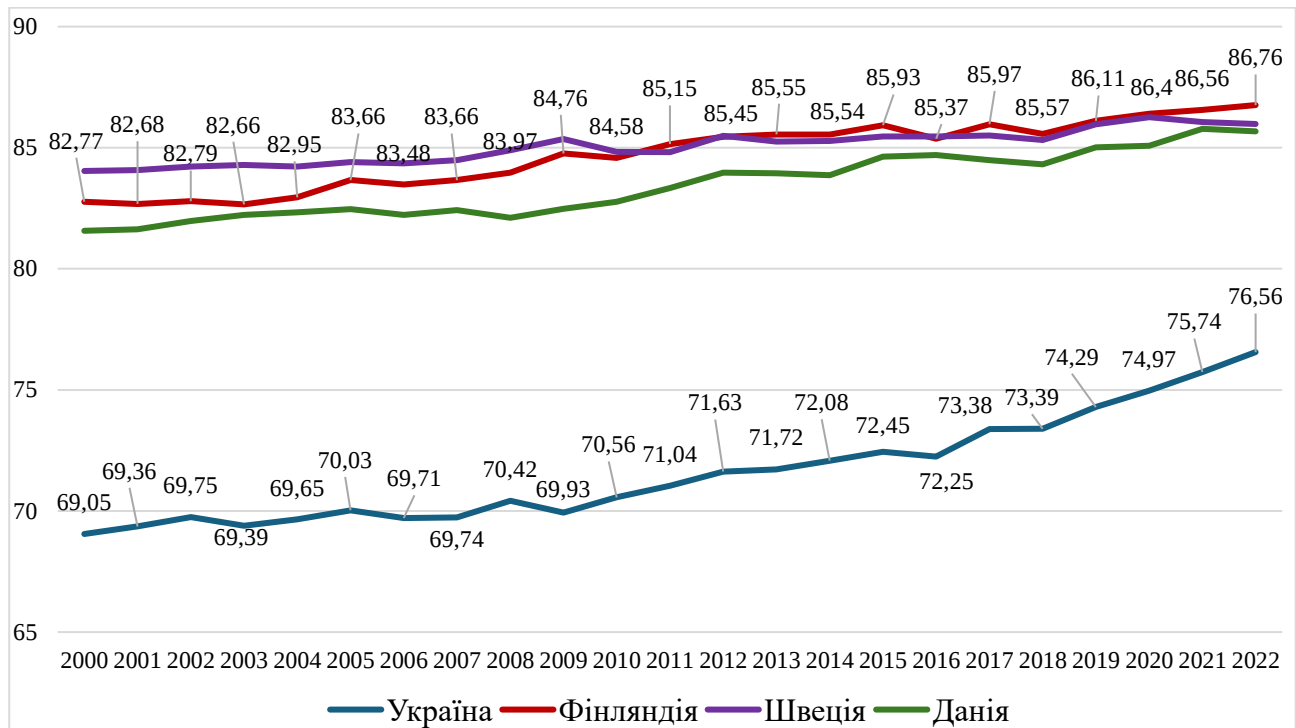

Рис. 1 Індекс сталого розвитку України та лідерів рейтингу у 2000-2022 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Як засвідчують результати проведеного аналізу (рис. 1), в Україні спостерігався прогрес протягом всього досліджуваного періоду, її показники збільшилися у 2022 році на 10 одиниць порівняно з 2000 роком. Однак цей прогрес відбувається дуже повільно. Протягом 2000-2010 рр. вона практично не змінила своїх позицій, прибавивши тільки одну одиницю за індексом SDG. У 2011-2022 рр. реформи були більш ефективними, і наша країна змогла підвищити цей рівень практично на одиниць. Однак слід констатувати, що за 22 роки Україна навіть не наблизилася до найнижчого рівня індексу хоча б одного з лідерів рейтингу [11]. Тому Україні потрібно чітко визначитися зі своєю стратегією сталого розвитку та заходами, які будуть забезпечувати її реалізацію.

Потрібно зазначити, що певні кроки у цьому напрямі в Україні вже робляться. Зокрема, було прийнято Стратегію сталого розвитку на 2020 рік, пізніше, з затвердженням цілей сталого розвитку ООН, було розроблено та подано на розгляд Верховної ради Проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 року [10].

У вказаному проекті, як і у попередній стратегії, що діяла до 2020 року, визначені 28 основних векторів розвитку української держави, серед яких 4 вектори були визначені ще у попередній її версії – безпека, розвиток, відповідальність, гордість.

1. Безпековий вектор характеризується створенням умов для захисту життя і здоров'я кожної людини, екологічної та національної безпеки, спрямованості на мир та непорушності територіальної границі України, безпечної діяльності суб'єктів бізнесу, захисту їх інтересів щодо прав власності, реалізації їх економічних та інвестиційних інтересів, безпеки для кожного у діяльності судової системи, захисту від корупції [10].

2. У векторі розвитку фокус уваги зосереджений на подальшому русі української економіки на засадах сталого розвитку, досягнення економічного зростання та економічного розвитку з використанням екологічних способів виробництва, формування в господарстві сприятливих умов для ведення бізнесу, нормального та ефективного функціонування підприємств, проведення реформ у напрямі оптимізації структури економіки України [10]. Це передбачає розвиток таких напрямів стратегії як розширення випуску органічних та екологічно чистих продуктів, зниження споживання енергії, орієнтація на енергоефективні проекти та відновлювальні джерела енергії.

3. Відповідальність полягає у наданні державою гарантій щодо доступу до освіти, у т.ч. вищої, медичного обслуговування, державних та інших суспільних послуг кожній людині без будь-якої дискримінації щодо неї за гендером, етнічною групою, віросповіданням, політичними уподобаннями, мовою чи регіональною приналежністю, кольором її шкіри тощо. Отже, держава несе відповідальність за те, що буде гарантувати їй захист у випадку, якщо всі ці гарантії будуть порушені [10]. Цей вектор включає такі напрями розвитку як усунення диференціації доходів населення, розриву у рівні та якості життя сільського та міського населення, територій та регіонів.

4. Гордість означає, що у державі створюється середовище, в якому існує взаємоповага, усі члени суспільства відчують гордість за свою країною та її досягнення, підносять країну на міжнародній арені через отримання досягнень в науці, спорті, культурі, історії, проявляють толерантне відношення один до одного [10].

Таким чином, ці вектори формують чіткі напрями

руху суспільства, української економіки, соціального стану, збереження природного середовища, орієнтовані одночасно на розвиток і на підтримку національної безпеки і національних інтересів у найбільш широкому значенні, задають основу для всіх сфер діяльності та суспільних напрямів.

Одночасно з цим серед основних напрямів розвитку України у її Стратегії сталого розвитку потрібно додати напрями, що враховують воєнний стан економіки України та ті реалії, в яких наша країна функціонує на сучасному етапі. До початку війни Україна мала прогрес за 15 із 17 цілей сталого розвитку, але позитивні тенденції змінилися на негативні з розгортанням повномасштабної війни на її території. Значно погіршилися економічні, соціальні, екологічні показники розвитку. Враховуючи це, вектори розвитку змінили свою пріоритетність та першочерговість.

Серед основних напрямів сталого розвитку України під час війни можна виділити наступні :

1. Розвиток енергетичної системи, захищеної від нападів та ударів з боку агресора, здатної швидко адаптуватися до змін воєнної ситуації, використання відновлювальних джерел енергії та енергетичної системи європейських країн для подолання проблеми енергетичної безпеки України. Захист від нападів противника може бути забезпечений за рахунок використання мобільних ТЕЦ або міні-ТЕЦ контейнерного типу, що можуть дозволити отримувати обсяги електроенергії, необхідні на потреб України. Вони відповідають екологічним стандартам та можуть сформувати у нашій країні маневрову розподільну систему електроенергії. Їх купівля є більш вигідною для України, ніж відбудова звичайних станцій теплогенерації. З іншого боку, приєднання України до енергосистеми Євросоюзу через Молдову та Румунію дозволить не тільки користуватися цими джерелами енергії у перехідний період, але і налагодити продаж електроенергії країнам Європи у майбутньому після закінчення війни.

2. Вирішення продовольчих і логістичних потреб України та світу. З початком війни значна частина територій України окупована, морські транспортні шляхи заблоковані, багато територій та земельних ресурсів захоплені або заміновані, зруйновані складські приміщення для зберігання сільськогосподарської продукції, виникла продовольча проблема та проблема логістики. З одного боку, це зниження власних можливостей для виробництва продуктів харчування і різке підвищення цін на споживчі товари, багато з яких Україна тепер вимушена імпортувати з-за кордону. З іншого боку, це підвищення цін на транспортування і зберігання продукції, зміна логістичних маршрутів та ланцюгів поставок. Тому для вирішення проблеми продовольчої безпеки потрібно налагодити нові логістичні маршрути постачання продукції сільського господарства та інших продуктів харчування з та в Україну – через кордони країн-партнерів, що підтримують Україну, побудувати підземні сховища для зберігання цієї продукції, використовувати більш безпечні регіони України для розташування там транспортно-логістичних об'єктів.

3. Подолання екологічних викликів, з якими стикнулася Україна під час війни. Йдеться про необхідність ліквідації катастрофічних наслідків підриву Каховської ГЕС, очищення водних ресурсів, у т.ч. річок, озер, які є джерелом питної води, ліквідації проблеми посухи та відсутності чистої питної води у південних регіонах України, залучення інвестиційних ресурсів для розмінування лісових масивів та земельних ресурсів, вирішення проблеми вуглецевих та інших викидів в атмосферу в результаті ведення на території України бойових дій, використання хімічної зброї, потрапляння небезпечних та отруйних речовин у повітря. Для вирішення цієї проблеми Україні знадобиться багато десяти років, щоб принаймні повернутися до тієї екологічної ситуації, в якій знаходилася Україна до початку війни, а також значні обсяги інвестиційних коштів, щоб все це здійснити;

4. Вирішення проблем соціального захисту і забезпечення осіб, що постраждали під час війни, а також проблеми бідності в Україні. Багато українців, що втратили під час війни житло, заощадження, роботу, перемістилися або в інші регіони України. Крім того, існує багато військовослужбовців, що постраждали під час війни та потребують лікування, протезування, психологічної допомоги, забезпечення їх соціальних потреб, пошуку житла і роботи. Все це спричиняє зростання бідності населення. За прогнозами Світового банку рівень бідності в Україні у 2023-024 рр. становитиме 55%, а війна відкине нашу країну у питаннях ліквідації бідності на 15 років назад [12]. Для вирішення цієї проблеми та фінансування цих витрат необхідно здійснити упорядкування соціальних виплат, забезпечити їх цільовий розподіл, знаходити додаткові джерела фінансування соціальної допомоги окрім бюджетних коштів, оскільки в умовах війни більша частина витрат з бюджету йде на оборону та розвиток військово-промислового сектору, залучати кошти міжнародних фондів, гуманітарну допомогу від країн-партнерів, впроваджувати фіскальні обмеження.

5. Забезпечення економічного зростання, економічного розвитку та відновлення господарства в умовах військової економіки. З початком війни відбулося різке падіння обсягів випуску товарів і послуг в економіці (індекс промислового виробництва за всіма категоріями промислових товарів у 2022 р. становив 55,3 порівняно з 2021 р.), зниження реального ВВП України у 2022 році на 25,5%, а у 2023 році на 15,6%, девальвація гривні (у 2022 р. на 34,1%, у 2023 р. на 3,9%), падіння зайнятості і зростання безробіття, зменшення трудових ресурсів у зв'язку з мобілізацією до лав ЗСУ або на основі виїзду до інших країн, інфляція на рівні 26,67% у 2022 р. та 5,1% у 2023 р. відповідно.

Дефіцит нафтових ресурсів, зміна логістики, збільшення навантаження на автомобільні транспортні шляхи, закриття неба призвели до зростання витрат на транспортні послуги, а, отже, до підвищення цін на всі категорії товарів і послуг. Тому вирішення цих проблем є нагальними та важливими у сучасних умовах і без фінансової допомоги ззовні Україна не зможе їх подолати. Але одночасно з цим необхідно зробити

економічне зростання пріоритетом монетарної і фінансової політики України. Крім того, необхідно підтримувати релоковані підприємства, які виїхали в інші регіони України, через формування промислових кластерів та виробничих комплексів з їх участю.

Цей захід також стосується й експортоорієнтованих та імпортозаміщуючих підприємств, що стануть внутрішніми донорами української економіки. Їх фінансування є також важливим для економічного відновлення, оскільки вони сформують нові ринки, забезпечать потреби у товарах та послугах на внутрішньому й одночасно на зовнішньому ринках, сприятимуть підвищенню рівня зайнятості та економічної незалежності

України від інших країн.

Висновки. Таким чином, запропоновані нами напрями розвитку стратегії сталого розвитку України повинні враховувати з одного боку, цілі і завдання, поставлені у мирний час в процесі розробки національної стратегії розвитку України, а, з іншого боку, нагальні напрями розвитку, пов'язані з війною та необхідністю відновлення української економіки, загостренням викликів з боку внутрішніх трансформацій в економіці та зовнішніх викликів, що виникли унаслідок посилення глобалізації у геоekonomічному просторі, збільшення взаємозалежності країн та функціонування світового господарства як єдиного цілого.

Список використаних джерел:

1. Report of the 2019 High-Level Political Forum on Sustainable Development, convened under the auspices of the General Assembly, New York. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3870717?ln=en&v=pdf>.
2. Перепелюкова, О., & Денисюк, О. (2016). Геоeкoнoмiчна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети. Екoнoмiка та пpaвo, № 2 (44). С. 40-45. URL: <https://economiclaw.kiev.ua/files/journals/1/articles/111/submission/111-1--1-2-20180423.pdf>.
3. Яценко, О., Швиданенко, О., Швиданенко, Г. (2022). Циркулярна економіка як основа забезпечення сталого розвитку країни в контексті євроінтеграції. Екoнoмiка i рeгiон, № 4 (87). С. 150-167. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2794](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2794).
4. Klingebiel, S. (2023). Geopolitics, the Global South and Development Policy. Bonn: German Institute of Development and Sustainability (IDOS), №14. DOI: <https://doi.org/10.23661/ipb14.2023>.
5. Stukalo, N., Lytvyn, M., Petrusenko, Y., Pylypenko, Y., Kolinets, L. (2021). The concept of sustainable development of Ukraine in the context of global threats. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. № 3. с.178–183. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/178>.
6. Мельник, В., & Поліщук, О. (2023). Сталий розвиток в умовах глобалізації. Екoнoмiка та суспiльство, Вип. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-63>.
7. Гірман, А., Гвоздов, Б., Брусенцева, А. (2021). Формування стратегії розвитку України в умовах глобалізації. Регіональні студії, №24. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2021.24.16>.
8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019 від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
9. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. (2017). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalnadopovid-csr-Ukrainy.pdf>.
10. Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07.08.2018 № 9015 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>.
11. The Sustainable Development Report. Overall score. URL: <https://dashboards.sdgindex.org/explorer>.
12. Мікуляк, К., Красноноженко, В. (2023). Вплив війни на реалізацію соціального захисту громадян України. Modern economics, №42. С. 85–90. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-12).

References:

1. Report of the 2019 High-Level Political Forum on Sustainable Development, convened under the auspices of the General Assembly, New York, 24 and 25 September 2019. (2019) Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/3870717?ln=en&v=pdf> [in English].
2. Perepeliukova, O., & Denysiuk, O. (2016). Heoekonomichna stratehiia Ukrainy ta yii rehionalno-intehratsiini priorytety [Ukraine's geo-economic strategy and its regional integration priorities]. Ekonomika ta pravo, No. 2 (44). Pp. 40-45. Retrieved from <https://economiclaw.kiev.ua/files/journals/1/articles/111/submission/111-1--1-2-20180423.pdf> [in Ukrainian].
3. Yatsenko, O., Shvydanenko, O., Shvydanenko, H. (2022). Tsyrkuliarna ekonomika yak osnova zabezpechennia staloho rozvytku krainy v konteksti yevrointehratsii [Circular economy as a basis for sustainable development of the country in the context of European integration]. Ekonomika i rehion, No. 4 (87). Pp. 150-167. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2794](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2794) [in Ukrainian].
4. Klingebiel, S. (2023). Geopolitics, the Global South and Development Policy. Bonn: German Institute of Development and Sustainability (IDOS), No. 14. DOI: <https://doi.org/10.23661/ipb14.2023> [in English].
5. Stukalo, N., Lytvyn, M., Petrusenko, Y., Pylypenko, Y., Kolinets, L. (2021). The concept of sustainable development of Ukraine in the context of global threats. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. No.

3, Pp. 178–183. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/178> [in English].

6. Melnyk, V., & Polishchuk, O. (2023). Stalyi rozvytok v umovakh hlobalizatsii [Sustainable development in the context of globalisation]. *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-63> [in Ukrainian].

7. Hirman, A., Hvozdo, B., Brusentseva, A. (2021). Formuvannia stratehii rozvytku Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Shaping Ukraine's development strategy in the context of globalisation]. *Rehionalni studii*, No. 24, Pp. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2021.24.16> [in Ukrainian].

8. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine]. No. 722/2019, 30.09.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> [in Ukrainian].

9. Tsili staloho rozvytku: Ukraina: Natsionalna dopovid [Sustainable Development Goals: Ukraine: National Report]. (2017). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalnadopovid-csr-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].

10. Proiekt Zakonu Ukrainy «Pro Stratehiiu staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku» [Draft Law of Ukraine «On the Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030»]. No. 9015, 07.08.2018. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>.

11. The Sustainable Development Report. Overall score. Retrieved from <https://dashboards.sdindex.org/explorer> [in English].

12. Mikuliak, K., Krasnonozhenko, V. (2023). Vplyv viiny na realizatsiiu sotsialnoho zakhystu hromadian Ukrainy [The impact of the war on the implementation of social protection of Ukrainian citizens]. *Modern economics*, No. 42, Pp. 85–90. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-12) [in Ukrainian].